

11. Balassagyarmat, Vár

(Nógrád megye) *Kk*

1998-ban a feltételezett várterület keleti részét kutattuk meg. Az ásatás eredményeként sikerült a vár K-Ny-i kiterjedését – nagy valószínűséggel – meghatározni.

A Vár u. 9. sz. telken folyt szondázás során megtaláltuk a központi épületegyüttes DK-i traktusát. Az ábrázolások és az eddigi ásatási eredmények alapján a várkastély központi épülete a Vár utca 8., 9., és 11. számú ingatlanok, illetve a Vár utcának a 8. és 11. közé eső szakasza helyén állt. A DK-i szárny alapincézett-ségét már 1996-ban bizonyítottuk. A most előkerült, a külső talajszint alá visszabontott DK-i falsaroknál megfigyelhető volt a boltozat boltváll-indítása. Az épület déli falán talán pincelejárát lehet az árokvégben jelentkező falhiány. Az épülettől K-i irányban haladva a kutatóárokban először egy udvarrészlet keményre taposott földje került elő, két párhuzamos, kimélyült keréknyommal. Egy vékony talpgerendás építmény részlete után egy többszörösen megújított, É-D irányú, árokba ásott cölöpsor, valószínűleg egysoros palánk részletét figyeltük meg. Egy hosszabb, enyhén lejtő, leletszegény szakasz után egy mélyebb gödör vagy árok részlete jelentkezett, amely azonos lehet az ide feltételezett Ipoly-mellékággal, vagy csatornával. Ezen árok nyomvonala a kertekben ma is megfigyelhető.

Az ásatás a salgótarjáni Kós Károly Műemlékvédelmi Diákkör Honismereti régészeti táboraként valósult meg az Iskola az Építészeti Alapítvány pályázatából, illetve a Balassagyarmat Önkormányzata által nyújtott anyagi támogatásból.

Konzulensi segítséget kaptunk Mezősiné Kozák Évától (OMvH)

MAJCHER TAMÁS

12. Balatonalmádi, Öreghegy, Dózsa Gy. út 60. (MRT. 2. k. 4/4. lh.-tól Ny-ra)

(Veszprém megye) *A*

Csatornázásnál egy avar sírt találtunk, amit részben már szétdúltak. Mellékletek: állatcsont (szarvasmarha?), a lábszáron keresztben. A szomszédos 58. sz. telek sarkában, 1997-ben már előkerült egy másik avar sír.

RAINER PÁL

13. Bana, Ördögásta-hegy

(Komárom-Esztergom megye) *M*

1998. július 31-én kezdtük meg a Bana-Ördögásta hegyen az 1956-ban megtalált honfoglalás kori temető-részlet hitelesítő ásatását. A feltárást Kiss Ákos és Bartha Antal, továbbá Kralovánszky Alán 1958-as le-

letmentése előzte meg. Sajnos mindkét dokumentáció hiányos volt.

A feltárást – elsősorban a dózsakerti ásatás miatt – két szakaszban végeztük, s terepbejárással kezdtük. A terepbejárások, a már említett dokumentációk és Harsányi István útmutatásai alapján kezdtük meg a hitelesítő feltárást.

Az ásatás során összesen kilenc kutatóárkot mérünk ki. Az 1., 2., és 7. kutatóárok az 1958-ban használt sóderbányát – azaz Kralovánszky Alán által megkutatott lelőhelyet – térképeztük fel. Az 1. kutatóárok hányójában egy koponyatető töredéke került elő.

A 3., 6., és 8-as kutatóárok az Alán által feltérképezett 1956-os lelőhelyet igyekeztünk megtalálni, de itt is csak a sóderbánya helye került elő, régészeti szempontból értékelhető lelet vagy objektum nem.

A helyiek elbeszélése alapján 1927-ben a magasfeszültségű villanyoszlop alapozásakor egy sír került elő, ennek hitelesítésére húztuk a 4. és 5. kutatóárkot, ahol 70–80 cm mélységben bolygatatlan löszet találtunk.

Mind a terepviszonyok, mind pedig a helyiek elbeszélése alapján bolygatatlan területnek csak a dombot délről és északról övező szántóföld mutatkozott, ezért aratás után Kiss Ákos leírása alapján – az Ördögásta hegy legnyugatibb fokán, annak déli oldalán – húztunk egy újabb kutatóárkot (9.), ahol 70–85 cm mélyen értük el a bolygatatlan altalajt (lösz). Itt is csak a szőlőművelés nyomát találtuk meg.

A hitelesítő ásatás során egyértelművé vált – amit jelenlegi terepviszonyok is mutatnak –, hogy az 1970-es években az autópálya építéséhez nyitott sóderbányával, majd az azt követő rekultivációval az egész területet több méter mélyen elpusztították. Minden bizonnyal további sírok is előkerülhettek, amit nemcsak a faluban élők elbeszélései, hanem a feltárás során talált koponyatöredék is bizonyít. Már Kiss Ákosék leírták, hogy a területen korábban szőlőművelés folyt, s ekkor is kerültek elő sírok. Mindezek alapján – természetesen a temető kiterjedésétől függően – újabb sírokra csak az Ördögásta hegyet övező szántóföldön számíthatunk.

Az ásatáson részt vett: Homola István és Tokai Gábor, Gergely Balázs egyetemi hallgatók (ELTE).

VÉKONY GÁBOR – CSEH JULIANNA

14. Baracs, Apátszállás

(Fejér megye) *R6; A; Á*

Folytattuk az Árpád-kori temető 1993-ban megkezdett kutatását. Néhány melléklet nélküli sír feltárásával (a templom körüli temető feltárt sírjainak száma ezzel 276-ra emelkedett) elértük a sírmező keleti határát. Az Ár-